Druk

In deze ingenieursfaculteit zal men bij het woord 'druk' meestal niet denken aan het woord dat in de taal *Dzongkha* (afgeleid van oud-Tibetaans) draak betekent en verwijst naar het nationaal symbool van Bhutan. Wel komen allerlei andere vormen van druk spontaan boven drijven zoals hydrostatische druk en luchtdruk en dat soort indrukken, en daartussen dobberen misschien wetten van Boyle-Mariotte en Gay-Lussac. In andere faculteiten denkt men wellicht meer aan de oplage van een boek. Om misverstanden te vermijden moet hier voor hen misschien opgemerkt worden dat Gay een eigennaam is en geen bijvoeglijk naamwoord —zo heette Joseph nu eenmaal— en Robert Boyle en Edme Mariotte hadden voor zover we weten buiten de wet verder niets samen.

Maar niets van dit alles wordt bedoeld in het antwoord dat je krijgt als je een collega om een eerste indruk vraagt met een informeel 'Hoe is 't?' Geen verdere uitleg is nodig om te specifiëren waarnaar 't wel verwijst. Men moet ook 'De godverdomse dagen...' van Dimitri Verhulst niet gelezen hebben om te weten wat 't is. Het antwoord komt dan ook vrij vlot: 'Druk druk druk, man man man!'. Daarbij worden de wenkbrauwen opgetrokken, het hoofd lichtjes gekanteld, en wordt een hand heen en weer bewogen in de buurt van het oor alsof men het met een onzichtbare washand op afstand schoonmaakt. Niet te dicht want dat is het heilige der heilige waar in wakkere toestand enkel de mobiel toegelaten wordt.

Nu kan men aanhalen dat, als men alles wat men zegt telkens twee keer herhaalt, het niet te verwonderen is dat men in tijdnood komt te zitten. Toch valt het toenemend aantal elkaar snel opvolgende kritische deadlines niet te ontkennen. Die voeren natuurlijk de bloed- en andere druk op bij de om-den-brode-werkende medemens. Ze komen in eenzelfde intensiteit, tempo en hoogdringendheid als de noodsituaties waarin John McClane telkens weer verzeilt. Dit werkt als een drukgolf, want in onze 'diehard' situatie geven we de druk door. Om onze eigen deadline te halen eisen we van onze mag-het-iets-meer-zijn medemens dat die op het laatste ogenblik nog een overzichtje, een lijstje of een reeks cijfers uit een hoed tovert. Maar als we dan op de valreep het verslag hebben ingediend citeren we Bruce Willis' gevleugelde uitspraak 'Yippee ki-yay' (en laten zedig het eropvolgende mf-woord achterwege of lippen het hoogstens in stilte).

De gaswet zou je hier ook kunnen toepassen: als je de druk opvoert in eenzelfde volume tijd, dan stijgt de temperatuur tot ongezonde hoogte. Velen voorkomen dit door avonden en weekends op te offeren en aldus het volume werktijd uit te breiden. Politici offeren zelfs hun nachten (en die van hun medewerkers) op. Maar moet dat wel echt? Er bestaat zoiets als de 52/17 regel. Dat is geen benadering voor pi (of toch een slechte) maar die zegt dat na 52 minuten ingespannen werken, men 17 minuten zou moeten ontspannen. Dit verklaart misschien de continuë *hadsj* van medewerkers naar de keuken of de koffiemachine, als mieren een geur- en koffiespoor achterlatend. Niet alle bedrijven zijn even lovend over deze regel, en ze proberen de 52/17-cyclus binnen een uur te proppen, waardoor men eigenlijk dichter bij een 24/7 stramien komt te zitten. Wat slechter is voor de werknemer en overigens een nog slechtere benadering is van pi.

Toch denk ik dat een vieruurtje een minimale en noodzakelijke onderbreking is van

de dagtaak. Maar zelfs dan wordt er nog dikwijls 'informeel' vergaderd, of eventueel onderweg op de trap of in de Elyzeese wandelgangen. Vergaderingen worden er voorbereid en verborgen agenda's gedubbel-gecheckt. Vele Zweedse bedrijven hebben echter wel de gewoonte aangenomen om op vaste tijdstippen toch een of twee keer per dag het werk te onderbreken. Naast het vieruurtje in de namiddag is er ook een break in de late voormiddag: de *elva-kaffe*, waarbij koekjes en gebak kunnen genuttigd worden bij koffie, thee of een drankje, eventueel fruit voor de gezondheidsfoodies, en uitslovers kunnen zelfs sporten. Over het werk praten is dan not-done. Het Engelstalige equivalent is *elevenses* en in Australie heet het *smoko* wat naar een ongezondere oorsprong verwijst. Ook in Spanje is er zo een koffiemoment rond elf uur: *las onces*, maar die hebben dan ook een heel late lunch en compenseren ruimschoots met een *siësta* tot vijf uur zodat een vieruurtje sowieso niet kan. Het gebruik van de *elva-kaffe* met *fika* is in Zweden ingeburgerd zodat het er in de meeste bedrijven toegepast wordt en volgens de bedrijfsleiders komt dat het bedrijf ten goede. Men denk er zelfs aan om maar 6 uur per dag te werken gezien het rendement tijdens de werkuren merkelijk verhoogt.

In onze regionen is dat niet zo gebruikelijk, behalve dan voor bouwvakkers die om 5 of 6 uur in de nacht naar de werf vertrekken en dan ergens in de voormiddag een boterham eten. Daarom dat er in het Nederlands geen speciaal woord voor bestaat tenzij het inspiratieloze elfuurtje of ochtendschaft. Enkel in het West-Fries bestaat een specifieke naam voor zo'n maaltijdmoment in de voormiddag: *konkelstik*, het tegengestelde van —o gruwel der onzaligheden— de werklunch. Rond *konkeltoid* verzamelt men rond de *konkeltafel*, schenkt koffie uit de *konkelpot* en neemt keuvelend wat *konkels* tot zich. Samen gezellig *konkelen* dus. Een zalig woord. Misschien hoog tijd om dat uit het ulevellenlaatje te halen en het gebruik in ere te herstellen zodat we binnenkort ook met 6 uur per dag toekomen. Weg druk. Weg stress. Jippiekajee.

Adhemar